

LIETUVOS RESPUBLIKOS VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTATYMO NR. IX-886 15, 15¹ IR 41 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 41¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MONITORINGO ĮSTATYMO NR. VIII-529 2, 9 IR 10 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 45¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 15, 15¹ ir 41 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 41¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – VSPĮ projektas), Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo Nr. VIII-529 2, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Aplinkos monitoringo įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo ir Kodekso papildymo 45¹ straipsniu įstatymo projektu (toliau – ANK projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) sprendžiamos problemos:

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Centras), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 8 punkte nustatyta kompetencija, vykdo kvapų valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose, įskaitant tai, kaip laikomasi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (toliau – TIPK) leidimuose ir taršos leidimuose Centro nustatytų sąlygų dėl kvapų valdymo (toliau – kvapų kontrolė).

Vykdamt kvapų kontrolę susiduriama su problemomis, kurios paskatino Įstatymų projektų rengimą:

1) Įmonės, kurios teisės aktų nustatyta tvarka privalo gauti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ ir 19² straipsniuose nurodytų TIPK leidimo ar taršos leidimo kvapų valdymo sąlygas, vadovaujantis minėtu įstatymu, privalo laikytis šių kvapų valdymo sąlygų (toliau – kvapų sąlygos), įskaitant jose nustatytų taršos šaltiniuose leistinų kvapo emisijų, tačiau teisės aktuose nėra reglamentuota, kad įmonės turi įsitikinti (stebėti), kaip jos laikosi leistinų kvapo emisijų. Centras kvapų kontrolės metu nustato, kad nesilaikoma leidimuose nustatytų taršos šaltiniuose leistinų kvapo emisijų, kai jau yra gavęs visuomenės skundų dėl nepageidaujamų kvapų.

Kvapų sąlygose leidžiamos kvapo emisijos nustatomos pagal principą, kad jų laikymasis užtikrina Lietuvos higienos normoje HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Higienos norma), nustatytos kvapo koncentracijos ribinės vertės gyvenamosios aplinkos ore laikymąsi. Kvapų sąlygose nustatomos leidžiamos kvapo emisijos iki ūkinės veiklos pradžios yra apskaičiuojamos teoriškai, todėl įmonėms jų nestebint, neaišku, ar jos užtikrina atitiktį Higienos normos reikalavimams, ar nėra reikalingos papildomos kvapų valdymo sąlygos, įskaitant leidžiamų kvapo emisijų patikslinimą. Kai įmonės nevaldo informacijos apie realiomis veiklos sąlygomis išmetamus kvapus (kvapo emisijas), galimai neužkerta kelio aplinkos taršai kvapais, blogina gyvenimo gerovę, kelia neigiamą poveikį gyventojų sveikatai. Kvapai, skirtingai nuo aplinkos oro

užterštumo kvapų nesukeliančiomis cheminėmis medžiagomis, yra pastebimi (užuodžiami) be instrumentinių laboratorinių metodų, todėl dėl jų sulaukiama žymiai daugiau skundų negu dėl įprastinio oro užterštumo.

Aplinkos apsaugos įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad fizinis ar juridinis asmuo, eksploatuodamas ūkinės veiklos objektą, kurio veikla susijusi su kenksmingu poveikiu aplinkai, privalo savo lėšomis stebėti aplinkos teršimo laipsnį, teršimo poveikį aplinkai, užtikrinti informacijos apie tai viešumą ir sudaryti sąlygas teršimo kontrolei, tačiau, vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymu ir jo įgyvendinamaisiais teisės aktais, nėra numatyta, kad ūkio subjektai vykdytų ūkio subjektų aplinkos monitoringą dėl kvapų. Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“, nustatyta, kad nuostatai netaikomi vykdant kvapų monitoringą. Nepageidaujami kvapai, sklindantys aplinkos ore, daro neigiamą poveikį gamtinės aplinkos elementui – aplinkos orui, teršia jį kvapo pojūtį sukeliančiomis cheminėmis medžiagomis, blogina jo kokybę, žmonės, kvėpuodami tokiu kvapais užterštu aplinkos oru, patiria neigiamą poveikį sveikatai (dirginamos kvėpavimo takų, akių gleivinės, trikdomas miegas, patiriamas stresas dėl erzinančio kvapų poveikio).

Šiuo metu teisės aktai nenustato pareigos vykdyti ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų, ūkio subjektai gavę TIPK ar taršos leidimų kvapų valdymo sąlygas nestebi, ar laikosi šių sąlygų (leistinų kvapo emisijų), to nežinodami galimai jas pažeidžia ir sudaro prielaidas skundams dėl kvapų. Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komiteto 2025 m. sausio 14 d. neformaliame tarpinstituciniame pasitarime su minimo komiteto, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir jų pavaldžių institucijų atstovais dėl kvapų prevencijos ir kontrolės tobulinimo (toliau – Seimo AAK 2025 m. pasitarimas) buvo *siūloma Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai tobulinti teisinį reguliavimą, nustatant pareigą ūkio subjektams vykdyti faktinį kvapų išsiskyrimo į aplinką stebėjimą, esant poreikiui, koreguoti veiklos sąlygas bei viešinti rezultatus*.

2) Centrai kvapų kontrolės metu nustačius TIPK ar taršos leidimuose nustatytų leistinų kvapo emisijų viršijimus, Centras teisės aktais neturi įgaliojimų savarankiškai taikyti administracinių poveikio priemonių už šiuos nustatytus pažeidimus, todėl nepakanka priemonių tinkamai vykdyti valstybinę visuomenės sveikatos saugos kontrolę (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 2 straipsnio 14 dalyje nustatyta, kad valstybinė visuomenės sveikatos saugos kontrolė – įgaliotų valstybės institucijų ir pareigūnų atliekami veiksmai ūkinės komercinės veiklos atitikties visuomenės sveikatos saugos norminių teisės aktų reikalavimams įvertinti *bei administracinėms poveikio priemonėms taikyti*), o tai neskatina ūkio subjektų taikyti kvapų prevencijos ar taršos mažinimo priemonių. Centro teikiami prašymai Aplinkos apsaugos agentūrai griežtinti minėtų leidimų sąlygas, Aplinkos apsaugos įstatyme nustatyta tvarka nustačius kvapo emisijų viršijimus, yra nepakankamai operatyvi priemonė, siekiant užtikrinti, kad ūkio subjektai laiku imtųsi priemonių, kad kvapų emisijos neviršytų leidžiamų. Seimo AAK 2025 m. pasitarime buvo siūloma Sveikatos apsaugos ministerijai *griežtinti atsakomybę ūkio subjektų atstovams (Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse (toliau – ANK), numatyti atsakomybę asmenims už kvapų normatyvų ir ar sąlygų (TIPK leidimo ar taršos leidimo sąlygų) nesilaikymą*.

3) Atsižvelgiant į kvapo koncentracijos gyvenamosios aplinkos ore nustatymo metodo specifiką (laboratoriniai tyrimai atliekami ne aplinkos ore, o ūkio subjektų taršos šaltiniuose, taršos šaltiniuose gauti kvapo tyrimų rezultatai modeliuojami ir kvapo koncentracija gyvenamosios aplinkos ore nustatoma skaičiavimo būdu), Centras, nagrinėdamas asmenų skundus dėl taršos kvapais, negali atlikti visų kvapų kontrolės procedūrų ir išnagrinėti asmenų skundų per Lietuvos Respublikos viešojo

administravimo įstatymo numatytus terminus: jei ūkio subjektams nėra išduoti aplinkosauginiai leidimai (TIPK leidimas, taršos leidimas ar kt.), būtiną informaciją tyrimams taršos šaltiniuose atlikti Centras turi susirinkti pats: susipažinti su ūkio subjekte taikomomis technologijomis, identifikuoti taršos kvapais šaltinius, sudaryti tinkamą kvapų mėginių paėmimo taršos šaltiniuose planą, kuris atspindėtų skunde nurodytus, labiausiai tikėtinus, didžiausius kvapo sklaidimo momentus, gauti tam tikrus kvapo sklaidos modeliavimui reikalingus duomenis, oro mėginius taršos kvapais šaltiniuose paimti tinkamomis sąlygomis (dažniausiai šiltuoju metų periodu, nelyjant ir kt. meteorologinėmis sąlygomis, kai ūkinės veiklos taršos šaltiniai veikia, technologinio proceso etape, kai kvapai sklaidžiami intensyviausiai) ir pan. Esant parengtam tyrimų planui, Nacionalinė visuomenės sveikatos priežiūros laboratorija (toliau – NVSPL) turi organizuoti kvapų tyrimus, atsižvelgiant į tyrimų plane nurodytas aplinkybes, o po to atlikti modeliavimą. Nustatant kvapo koncentraciją dinaminės olfaktometrijos metodu, tyrimų rezultatams gali turėti įtakos kvapo mėginių ėmimo metu esančios aplinkos oro sąlygos (temperatūra, vėjo greitis, santykinė drėgmė, sniego danga ir t. t.). Aplinkos oro sąlygos ypatingai turi įtakos rezultatams imant oro mėginius iš netikslinių taršos kvapais šaltinių, nuo kurių paviršiaus kvapas nugaruoja. Siekiant, kad kvapo koncentracijos laboratorinių tyrimų rezultatai reprezentuotų ūkinės veiklos kvapų emisijas, kurios ir sukėlė gyventojų skundų atsiradimą, tikslinga atsižvelgti į oro mėginių ėmimo laiką, t. y. oro mėginių paėmimą organizuoti šiltuoju metu laiku. Pavyzdžiui, ūkinės veiklos, vykdančios nepavojingų (antrinių žaliavų) atliekų tvarkymo veiklą turi netikslinius taršos kvapais šaltinius, tokius kaip plastiko laikymo aikštelės, atliekų tvarkymo aikštelės ir pan.; gyvulininkystės objektai turi mėšlides, srutų rezervuarus, lagūnas ir pan.; nuotekų tvarkymo objektai turi pirminius ir antrinius sėsdintuvus, dumblo saugojimo aikšteles ir pan. Visų netikslinių pasyvių taršos kvapais šaltinių kvapų emisijos šaltuoju sezonu būna gerokai sumažėjusios. Atsižvelgiant į tai, NVSPL vertindama aplinkos oro sąlygas (prasidedant ar esant šaltajam metų sezonui) dažnai Centro specialistams rekomenduoja svarstyti galimybę tyrimus atlikti šiltuoju sezonu siekiant gauti gyventojų skundus reprezentuojančius tyrimų rezultatus. Taip pat kvapų kontrolės procedūrų trukmė priklauso nuo ūkio subjekto sąmoningumo, bendradarbiavimo surenkant reikalingus duomenis, objekto specifikos, taršos šaltinių skaičiaus, pačios veiklos vykdymo, geriausių prieinamų gamybos būdų taikymo. Dėl šių aplinkybių tyrimų ir modeliavimo organizavimas ir vykdymas trunka žymiai ilgiau nei Viešojo administravimo įstatyme nustatyti skundų nagrinėjimo terminai (Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad viešojo administravimo subjektas administracinį sprendimą dėl asmens prašymo ar skundo turi priimti per 20 darbo dienų nuo tokio prašymo ar skundo gavimo dienos. Kai dėl objektyvių priežasčių per šį terminą negali būti priimtas atitinkamas administracinis sprendimas, viešojo administravimo subjektas šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 10 darbo dienų). Centro duomenimis, vidutinė skundo, dėl kurio atliekama kvapų kontrolė, išnagrinėjimo trukmė – apie 142 darbo dienos (kai yra atliekamas kvapo sklaidos modeliavimas). Šios problemos (nustatytų skundų nagrinėjimo terminų nesilaikymas) nurodytos Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigos 2024 m. liepos 29 d. pažymoje Nr. 4D-2024/1-545/3D-1515 pateiktose rekomendacijose, kuriose siūloma imtis veiksmų dėl teisės aktų, reglamentuojančių asmenų skundų, kuriuose skundžiamasi ūkinėje komercinėje veikloje naudojamų stacionarių taršos šaltinių sklaidžiamais kvapais gyvenamosios aplinkos ore, nagrinėjimą, kvapų kontrolės atlikimo tvarką, procedūras, terminus, tobulinimo / tikslinimo. Minėtoje pažymoje taip pat daroma prielaida, kad praktikoje Centras, pagal asmenų skundus atlikdamas kvapų kontrolės tyrimus, užtrunka ilgiau nei teisės aktuose nustatyti bendrieji terminai, todėl, nesant specialiojo teisinio reguliavimo, kyla pagrįsta abejonė dėl gero viešojo administravimo užtikrinimo tokiais sudėtingesniais kreipimusi nagrinėjimų Centro atvejais.

4) Atsižvelgiant į minėtą kvapų laboratorinių tyrimų specifiką, kvapų koncentracijos nustatymo tyrimai ir modeliavimas yra labai brangūs. NVSPL duomenimis, NVSPL 2020–2022 metais, vykdydama kvapų kontrolę, kasmet vidutiniškai atliko 69 kvapų tyrimus, kurie kasmet vidutiniškai kainavo 16 580 eurų (be transporto išlaidų), sumodeliavo vidutiniškai po 11 objektų, tai sudarė 27 500 eurų kasmet (iš viso 44 080 eurų kasmet). Tiriant vieną objektą, iš jo vidutiniškai reikia paimti 7 kvapų mėginius taršos šaltiniuose, po to juos sumodeliuoti, taigi, vieno objekto kvapų koncentracijos ištyrimas ir modeliavimas vidutiniškai kainuoja apie 4300 eurų. Daugėjant tiriamų skundų, daugėja atliekamų tyrimų ir modeliavimų. 2024 metais NVSPL atliktais kvapų tyrimų ir modeliavimų duomenimis, buvo atlikti 197 kvapų laboratoriniai tyrimai, kurie kainavo 47 343 eurus (be transporto išlaidų), atlikta 18 kvapų modeliavimų, kurie kainavo 46 800 eurų (iš viso 94 143 eurus) ir buvo apmokėti valstybės biudžeto lėšomis. Be to, ūkio subjektai šių tyrimų rezultatus vėliau naudoja ūkinės veiklos tikslams, t. y. valstybės biudžeto lėšomis yra finansuojami ūkio subjektų poreikiai, nustatant kvapų emisijas iš jų valdomų taršos kvapais šaltinių. Seimo AAK 2025 m. pasitarime buvo siūloma Sveikatos apsaugos ministerijai Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme *numatyti, kad finansinė našta už atliktus tyrimus, įrodančius kvapų sąlygų, numatytų leidimuose, kvapų normatyvų nesilaikymą tenka atsakingiems ūkio subjektams.*

Įstatymų projektų tikslai:

- 1) saugoti aplinkos orą nuo kvapų taršos, susijusios su ūkine veikla, mažinti jos daromą neigiamą poveikį žmonių sveikatai;
- 2) nustatyti priemones, įgalinančias riboti aplinkos oro taršą kvapais ir mažinančias jos neigiamą poveikį žmonių sveikatai bei aplinkos orui.

Įstatymų projektų uždaviniai:

- 1) sudaryti sąlygas Centrai ir kitoms suinteresuotoms bei kompetentingoms institucijoms, ūkio subjektams, visuomenei greičiau sužinoti apie ūkinės veiklos esamą ar galimą taršą kvapais, jos galimą neigiamą poveikį aplinkai ir visuomenės sveikatai, skatinti operatyviau ieškoti kvapų atsiradimo ir sklidimo priežasčių ir jas laiku pašalinti;
- 2) sudaryti sąlygas Centrai efektyviau vykdyti nustatytas valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės funkcijas – vykdant kvapų kontrolę ir nustatčius pažeidimus, sudaryti galimybes taikyti administracines poveikio priemones;
- 3) sudaryti sąlygas Centrai užtikrinti tinkamą viešojo administravimo funkcijų vykdymą – laikytis įstatymuose nustatytų asmenų skundų nagrinėjimo ir sprendimų priėmimo terminų vykdant kvapų kontrolę;
- 4) užtikrinti, kad būtų laikomasi Aplinkos apsaugos įstatymo 19 straipsnio 3 dalies nuostatos, kad fizinis ar juridinis asmuo, eksploatuodamas ūkinės veiklos objektą, kurio veikla susijusi su kenksmingu poveikiu aplinkai, privalo savo lėšomis stebėti aplinkos teršimo laipsnį, teršimo poveikį aplinkai;
- 5) suteikti Centrai įgaliojimus vykdyti ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų kontrolę;
- 6) atlikti redakcinio pobūdžio patikslinimus, įstatymo lygmeniu įteisinti esamą situaciją, kad sveikatos apsaugos ministras nustato kriterijus, kurie yra nustatyti sveikatos apsaugos ministro įsakymu ir kuriems esant ūkio subjektai turi vykdyti radiologinį aplinkos monitoringą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorius ir teikėjas – Sveikatos apsaugos ministerija. Įstatymų projektų tiesioginis rengėjas – Centras.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

1. Šiuo metu Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 15 straipsnio 8 punkte nustatyta, kad Centras vykdo kvapų kontrolę gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose (įskaitant tai, kaip laikomasi TIPK ir taršos leidimuose Centro nustatytų sąlygų dėl kvapų valdymo), tačiau nėra numatyta, kad Centras vertintų, ar ūkio subjektai vykdo ūkio subjektų aplinkos monitoringą dėl kvapų, nes ūkio subjektų aplinkos monitoringas dėl kvapų teisės aktuose nėra numatytas. Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 41 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad kvapų kontrolė vykdoma sveikatos apsaugos ministro patvirtinto Tiesioginės valstybinės visuomenės sveikatos saugos kontrolės reglamento nustatyta tvarka, tačiau nėra numatyta, kad kvapų kontrolė vykdoma ir sveikatos apsaugos ministro nustatyta kvapų kontrolės tvarka. Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme nėra numatyta kitokių asmenų skundų ir administracinių sprendimų priėmimo terminų, todėl visais atvejais, nagrinėjant asmenų skundus dėl taršos kvapais, taikomos Viešojo administravimo įstatymo nuostatos. Taip pat Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme nėra nuostatų dėl kvapų kontrolės metu atliekamų laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimų sąnaudų apmokėjimo.

2. Šiuo metu teisės aktai nenustato prievolės ūkio subjektams vykdyti kvapų emisijų iš stacionarių kvapų šaltinių ar ūkinės veiklos sąlygų, kurios lemia šias emisijas, stebėsenos (ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų), skirtingai nuo ūkio subjektų vykdomos aplinkos oro taršos cheminėmis medžiagomis ir kitos stebėsenos, kurią reglamentuoja Aplinkos monitoringo įstatymas.

Aplinkos monitoringo įstatymas aplinkos monitoringą apibrėžia kaip sistemingą gamtinės aplinkos bei jos elementų būklės kitimo ir antropogeninio poveikio stebėjimą, vertinimą ir prognozę. Ūkinės veiklos skleidžiami kvapai, kuriuos sukelia cheminės medžiagos aplinkos ore, turinčios savybę dirginti uoslės receptorius ir sukelti kvapo pojūtį, taip pat yra antropogeninis poveikis aplinkos orui. Pagal Aplinkos monitoringo įstatymą, gamtinė aplinka suprantama kaip aplinka, kurią sudaro natūralūs ar antropogenizuoti gyvosios ir negyvosios gamtos elementai ir jų funkcinės sistemos. Ūkinės veiklos kvapais užterštas aplinkos oras, kaip antropogenizuotas gamtos elementas, atitinka šią sąvoką. Aplinkos monitoringo įstatymo 5 straipsnio 3 punkte nurodyti tokie aplinkos monitoringo objektai kaip fizikinis, radiologinis, cheminis, biologinis ir kitoks antropogeninis poveikis ir jo įtaka gamtinei aplinkai.

Pažymėtina, kad svarbūs siūlomo aplinkos monitoringo dėl kvapų uždaviniai yra tapatūs uždaviniams, nurodytiems Aplinkos monitoringo įstatymo 3 straipsnyje: vertinti ir prognozuoti gamtinėje aplinkoje vykstančius antropogeninio poveikio sąlygotus pokyčius, aplinkos kitimo tendencijas ir galimas pasekmes bei kaupti, analizuoti ir teikti valstybės institucijoms, visuomenei informaciją apie aplinkos būklę, reikalingą ūkio plėtros, teritorijų planavimo ir socialinės raidos sprendimams priimti, sveikatos apsaugos, mokslo ir kitoms reikmėms. Aplinkos monitoringo įstatymo 9 straipsnis ūkio subjektų aplinkos monitoringo tikslą įvardija kaip siekį nustatyti ūkio subjektų taršos šaltinių išmetamų ir (arba) išleidžiamų teršalų kiekį ir ūkinės veiklos poveikį gamtinei aplinkai ir užtikrinti jų sukeliamos taršos ar kito neigiamo poveikio mažinimą. Ši nuostata itin svarbi ir kvapų valdymo srityje įgyvendinant šiame rašte nurodytus Įstatymų projektų tikslus.

Aplinkos monitoringo įstatymo 9 straipsnio 2 dalis nurodo, kad ūkio subjektų aplinkos monitoringas vykdomas pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programą, kurią rengia patys ūkio subjektai, o ūkio subjektų aplinkos monitoringo programų turinį, jų rengimo, derinimo, vykdymo,

kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarką nustato Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“. Minėtame aplinkos ministro įsakyme nurodyta, kad jis netaikomas vykdant kvapų monitoringą. Atsižvelgiant į tai, tikslinga turėti atskirą teisės aktą, reglamentuojantį ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų tvarką, kurią kaip ir radiologinio aplinkos monitoringo tvarką nustatytų sveikatos apsaugos ministras.

3. Aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ ir 19² straipsniuose nustatyta, kad Centras kontroliuoja, ar ūkinės ar kitokios veiklos vykdytojas laikosi taršos ar TIPK leidime Centro nustatytų kvapų valdymo sąlygų. Centras vykdo administracinių nusižengimų teiseną pagal priskirtus ANK straipsnius. Galiojančiu teisiniu reglamentavimu nėra suteikti įgaliojimai Centrai vykdyti administracinių nusižengimų teiseną, kai ūkinės ar kitokios veiklos vykdytojas nesilaiko taršos ar TIPK leidime Centro nustatytų kvapų valdymo sąlygų.

Šiuo metu ANK 45 straipsnyje „Visuomenės sveikatos srities Europos Sąjungos reglamentų ar sprendimų, higienos norminių aktų ar kitų visuomenės sveikatos srities teisės aktų, Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo pažeidimas“ nustatytos sankcijos tik už visuomenės sveikatos srities teisės aktų pažeidimus, t. y. kvapų kontrolės metu nustatytą didžiausią leidžiamą kvapo koncentraciją gyvenamosios aplinkos ore viršijimą. Centras kvapų valdymo sąlygas nustato vadovaudamasis Aplinkos apsaugos įstatymu ir jo poįstatyminiais teisės aktais, todėl, Centrai kvapų kontrolės metu nustatytose leidimuose Centro nustatytų kvapų valdymo sąlygų (leistinų kvapo emisijų) pažeidimus, ANK 45 straipsnis netaikytinas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. VSPĮ projektu siūlomas kvapų valdymo proceso tobulinimas. Siūloma išplėsti Centro funkcijas kvapų valdymo procese (papildant vykdomo ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų kontrolę); numatyti kvapų kontrolės teisinį reglamentavimą – VSPĮ projektu įtvirtinamos nuostatos, kad kvapų kontrolę vykdoma sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka; numatyti asmenų skundų dėl kvapų nagrinėjimo terminus; numatyti kvapų kontrolės metu atliekamų laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimų sąnaudų nustatymo metodiką ir jų apmokėjimą.

Atsižvelgiant į aiškinamojo rašto 1 punkte nurodytas kvapų kontrolės, laboratorinių tyrimų sudėtingumo ir dėl to realios skundų nagrinėjimo trukmės ir kt. priežastis, įtvirtinama nuostata, kad Centras, vykdydamas kvapų kontrolę, administracinį sprendimą dėl asmens skundo, kuriame asmuo skundžiasi dėl ūkinės komercinės veiklos stacionariųjų įrenginių ar vietų skleidžiamų kvapų, turi priimti per 120 darbo dienų nuo tokio skundo gavimo dienos. Kai per šį terminą administracinis sprendimas negali būti priimtas, nes laboratoriniai tyrimai turi būti atlikti panašiomis sąlygomis (pvz., šiltuoju arba šaltuoju metų laikotarpiu, panašiomis meteorologinėmis sąlygomis, vykstant panašioms technologiniams procesams ir kt.) į tas, kurios nurodytos skunde, Centras šį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip 40 darbo dienų.

VSPĮ projektu įtvirtinamos nuostatos dėl kvapų kontrolės metu atliekamų laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimų, kurie šiuo metu atliekami valstybės biudžeto lėšomis, sąnaudų apmokėjimo, nustatant, kad fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys, vykdančys kvapų sklaidą sąlygojančią veiklą, apmoka vykdančią kvapų kontrolę atliktų laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimų sąnaudas, jeigu šios kontrolės metu patvirtinama, kad viršijama didžiausia leidžiama kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore ir (ar) viršijamos TIPK leidime ar taršos leidime nustatytos taršos šaltiniuose leistinos kvapo emisijos. Taip pat numatoma, kad sveikatos apsaugos ministras nustato šių laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimų sąnaudų

nustatymo metodiką ir jų apmokėjimo tvarką. Taip siekiama, kad būtų įgyvendinta Aplinkos apsaugos įstatymo 19 straipsnio 3 dalies nuostata, kad fizinis ar juridinis asmuo, eksploatuojamas ūkinės veiklos objektą, kurio veikla susijusi su kenksmingu poveikiu aplinkai, privalo savo lėšomis stebėti aplinkos teršimo laipsnį, teršimo poveikį aplinkai, bei Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 191 straipsnio 2 dalyje nustatyto Sąjungos aplinkos politikos principo „teršėjas moka“ nuostata.

Taip pat atliekami kiti redakciniai ir tikslinamieji Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo pakeitimai, suderinant vartojamas sąvokas su kituose įstatymuose vartojamomis sąvokomis, tikslinant nuorodas į kitas nuostatas ir kt.

2. Aplinkos monitoringo įstatymo projektas parengtas siekiant paskatinti aktyvų ūkio subjektų įsitraukimą į kvapų valdymą, sudaryti prielaidas ūkio subjektams realiomis sąlygomis įvertinti ir stebėti ūkinės veiklos faktinius kvapų išmetimus ar jų svyravimus, operatyviai reaguoti į galimas neatitiktis. Šis siekis bus realizuojamas numatant įpareigojimą ūkio subjektams vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų, kai jiems TIPK leidime arba taršos leidime nustatyta sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų, o sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų TIPK leidime arba taršos leidime nustatoma, jeigu ūkio subjekto vykdoma ūkinė veikla atitinka sveikatos apsaugos ministro pagal į ūkinės veiklos rūšių ir (ar) atskirų technologinių procesų, taršos šaltinių vietos galimą neigiamą poveikį aplinkai dėl kvapų nustatytus kriterijus. Pagal Vyriausybės darbo tvarka pateiktus pasiūlymus AMĮ projekte patikslinamos nuostatos, kad ūkio subjektai gali būti įpareigojami (sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, minima 9 straipsnio 6 dalyje) vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų, atsižvelgiant ir į pagrįstus gyventojų skundus dėl ūkio subjektų vykdomos veiklos skleidžiamų kvapų. Visi kiti ūkio subjektai ūkio subjektų aplinkos monitoringą dėl kvapų galės vykdyti savanoriškai (Aplinkos monitoringo įstatymo 9 straipsnio keitimas).

Numatoma, kad sveikatos apsaugos ministras nustatydamas šiuos kriterijus atsižvelgs į kvapų sklaidai palankias vietovės sąlygas, turimą informaciją apie ūkines veiklas, dėl kurių kvapų dažniausiai pasitaiko skundų, prognozuojamos kvapo koncentracijos gyvenamojoje aplinkoje lygius ir kitus svarbius aspektus.

Siūloma nustatyti, kad Aplinkos monitoringo įstatymo pakeitimo įstatymas netaikomas ūkio subjektams, kurie paraišką TIPK leidimui gauti ar pakeisti arba paraišką taršos leidimui gauti ar pakeisti pateikė iki įstatymo projekto įsigaliojimo. Taip pat siūloma nustatyti, kad ūkio subjektams iki šio įstatymo įsigaliojimo išduoti TIPK leidimai ir taršos leidimai dėl šiuo įstatymu pakeistų Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo nuostatų Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ straipsnio 12 dalies 2 ar 3 punkte arba 19² straipsnio 9 dalies 2 ar 3 punkte nustatyto pagrindu keičiami tik esant kitoms Aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ straipsnio 12 dalyje arba 19² straipsnio 9 dalyje nurodytoms taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimo arba taršos leidimo keitimo sąlygoms, t. y., kad šis Aplinkos monitoringo įstatymo pakeitimas (šio Aplinkos monitoringo įstatymo projekto priėmimas) nebūtų laikomas atveju, kai reikia keisti visus TIPK leidimus ar taršos leidimus. Nustatyti prievolę vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų visiems TIPK leidimo arba taršos leidimo turėtojams netikslinga dėl per didelės prisitaikymo prie teisinio reguliavimo naštos, kai yra žinoma, kad dauguma esamų taršos kvapais šaltinių valdytojų jau turi patirties stebėti ir valdyti kvapus, veiklos sąlygas. Ūkio subjektai, diegiantys naujus taršos kvapais šaltinius, inicijuojantys ūkinės veiklos, susijusios su kvapų išsiskyrimu, pokyčius, modifikuojantys esamus taršos kvapais šaltinius, paprastai minėtų įgūdžių neturi, todėl vykdydami aplinkos monitoringą dėl kvapų gebės geriau valdyti kvapų išsiskyrimą į aplinką ir išvengti gyventojų skundų dėl jų veikloje išsiskiriančių kvapų.

Papildomai siūlomas Aplinkos monitoringo įstatymo 2 straipsnio pakeitimas, kuriuo apibrėžiama ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų sąvoka. Aplinkos monitoringo įstatyme siūloma įtvirtinti, kad ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų programos turinį, jos rengimo, derinimo, vykdymo, kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarką nustato sveikatos apsaugos ministras. Siekiant mažinti verslo prisitaikymo prie teisinio reguliavimo našta minimoje sveikatos apsaugos ministro tvarkoje numatoma nustatyti reikalavimus ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų programos turiniui, tačiau ūkio subjekto vykdomo aplinkos monitoringo dėl kvapų turinio apimtį, kvapo emisijų vykdymo periodiškumą nustatys pats ūkio subjektas, atsižvelgdamas į taršos kvapais šaltinių pobūdį, veikimo laiką, technologinio proceso, žaliavų ir naudojamų medžiagų, klimatinį sąlygų įtaką ir kitus aspektus; numatoma nustatyti, kad programa teikiama tuo pačiu metu, kaip ir paraiška gauti ar pakeisti TIPK ar taršos leidimo kvapų valdymo sąlygas.

Aplinkos monitoringo įstatymo projektu nesiūlomas valstybės ar savivaldybių aplinkos monitoringas dėl kvapų. Pagal šiame rašte nurodytus tikslus siekiama užtikrinti kvapų valdymą taršos kvapais šaltiniuose, o valstybės ar savivaldybių aplinkos monitoringas dėl kvapų lokalaus poveikio menkai prisidėtų prie šio tikslo įgyvendinimo. Dėl kvapo koncentracijos aplinkos ore nustatymo specifikos aplinkos ore kvapų tyrimai neatliekami (tyrimo metodas tam nepritaikytas – tyrimo metodas nenustato kvapo pobūdžio, todėl tiriant aplinkoje, gali nustatyti gamtinės aplinkos kvapą, pvz., gėlių kvapą, ir nebus nustatomas teršėjas (ūkio subjektas), kvapo tyrimo metodo nustatymo riba yra kelis kartus didesnė už kvapo ribinę vertę, todėl, siekiant nustatyti kvapo koncentraciją ir atitiktį normatyvui, atliekamas modeliavimas, taip tarša susiejama su teršėju (kadangi tiriami konkretaus ūkio subjekto taršos šaltiniai). Valstybė ar savivaldybės (nekontroliuojančios institucijos) neturi prieigos prie ūkio subjektų taršos šaltinių, todėl tyrimų negalėtų organizuoti ar atlikti. Kaip minėta, kvapų poveikis gamtinei aplinkai turi santykinai lokalų pobūdį, nes juos sukeliančios cheminės medžiagos išsisklaido santykinai mažu atstumu nuo kvapų taršos šaltinių, pasiekdamos mažesnes negu kvapo slenksčio koncentracijas. Atsižvelgiant į tai, siūlomas tik ūkio subjektų aplinkos monitoringas dėl kvapų.

Tokiu būdu ūkio subjektams atsirastų prievolė sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka pagal nustatytus kriterijus vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų, valdyti kvapų išmetimų į aplinką informaciją. Tai sudarytų prielaidas ūkio subjektams savarankiškai imtis papildomų kvapų valdymo priemonių, nelaukiant kvapų kontrolės veiksmų.

Siūloma keisti Aplinkos monitoringo įstatymo 10 straipsnio 3 dalį, nustatant, kad ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų, išskyrus vykdomo savanoriškai, vykdymą kontroliuoja Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos. Tokiu būdu užtikrinamas nuostatos suderinamumas su papildoma funkcija kvapų valdymo procese VSPĮ projekte, papildant ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų kontrolę.

Taip pat atliekami kiti redakciniai ir tikslinamieji Aplinkos monitoringo įstatymo pakeitimai.

Nurodyti teisės aktų pakeitimai leistų mažinti aplinkos oro taršą kvapais, mažinti kvapų neigiamą poveikį visuomenės sveikatai ir socialinę įtampą dėl gyventojų skundų ūkinės veiklos sukeliama kvapais.

3. ANK projektu siūloma nustatyti administracinę atsakomybę atsakingiems asmenims, kai ūkinės ar kitokios veiklos vykdytojas nesilaiko taršos ar TIPK leidime Centro nustatytų kvapų valdymo sąlygų, Centrai suteikiant įgaliojimus vykdyti administracinių nusižengimų teiseną už minimus pažeidimus.

Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos – ANK 45¹ straipsnio įtvirtinimas, kuriame numatoma administracinė atsakomybė už ūkinės ar kitokios veiklos vykdymą, pažeidžiant visuomenės sveikatos srities teisės aktų, susijusių su kvapų valdymu, taršos leidime nustatytų ar TIPK

leidime nustatytų kvapų valdymo sąlygų reikalavimus, ir baudos, analogiškos ANK 235 straipsnio 9–12 dalyse nustatytiems dydžiams. Siekiant sistemiškumo, taip pat siūloma pakeisti ANK 589 straipsnio 48 punktą, suteikiant Centrai įgaliojimus vykdyti administracinių nusižengimų teiseną dėl ANK 45¹ straipsnyje ir 236 straipsnio 4, 5 dalyse numatytų pažeidimų.

Siūlomi teisinio reglamentavimo pakeitimai prisidės prie aiškesnio atsakomybės paskirstymo, panaikinant esamą teisinę spragą, kai Centras neturi pakankamų įgaliojimų skirti baudas už kvapų valdymo reikalavimų pažeidimus, taip pat užtikrins veiksmingesnę kvapų kontrolę, suteikiant Centrai teisę vykdyti administracinių nusižengimų teiseną.

4. Dėstant Aplinkos monitoringo įstatymo 9 straipsnį nauja redakcija ir siekiant teisės akto projekto vientisumo, Aplinkos monitoringo įstatymo projekto 9 straipsnio 3 dalyje įrašoma nauja nuostata, suteikianti teisę sveikatos apsaugos ministrui nustatyti kriterijus, kuriems esant ūkio subjektai turi vykdyti radiologinį aplinkos monitoringą: nustatoma, kad sveikatos apsaugos ministras, atsižvelgdamas į ūkio subjektų veiklos galimą neigiamą jonizuojančiosios spinduliuotės poveikį žmonėms ir aplinkai, nustato kriterijus, kuriuos atitinkantys ūkio subjektai privalo vykdyti ūkio subjektų radiologinį aplinkos monitoringą. Tokiu būdu įteisinama esama situacija, kad sveikatos apsaugos ministras nustato minėtus kriterijus, kurie jau nustatyti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. spalio 13 d. įsakyme Nr. V-900 „Dėl Radioaktyviosiose medžiagose esančių radionuklidų išmetimo į aplinką iš medicinos, pramonės objektų, išskyrus branduolinės energetikos objektus, ir atliekant mokslinius tyrimus leidžiamųjų lygių nustatymo, radioaktyviųjų medžiagų išmetimo į aplinką plano rengimo ir derinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Pažymėtina, kad dėstant Aplinkos monitoringo įstatymo 9 straipsnį nauja redakcija, įpareigojimų aplinkos ministrui rengti naujus ar keisti aplinkos ministro teisės aktus neatsiranda, kadangi minėti Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymu Nr. D1-546 „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“, nustato kriterijus, kuriuos atitinkantys ūkio subjektai privalo vykdyti ūkio subjektų aplinkos monitoringą, monitoringo tikslus, monitoringo programą, jos rengimo, derinimo tvarką, monitoringo vykdymą, ėminių ėmimo, tyrimų ir matavimų kokybės užtikrinimą ir kontrolę, monitoringo duomenų ir informacijos rinkimą, saugojimą, teikimą, viešinimą (t. y. Aplinkos monitoringo įstatymo projekto keičiamo 9 straipsnio 2 ir 5 dalies nuostatos yra įgyvendintos).

Tikimasi, kad Įstatymų projektų pakeitimai prisidės prie oro kokybės gerinimo, pažeidimų prevencijos – aiškiau apibrėžtos pareigos, atsakomybės, sankcijos, galimybė vykdyti savarankiškai aplinkos monitoringą dėl kvapų ūkio subjektus paskatins laikytis kvapų prevencijos, mažinimo ir kitų kvapų valdymo reikalavimų. Šiomis priemonėmis siekiama sumažinti kvapų taršą gyvenamosios aplinkos ore, o tai turės teigiamą poveikį visuomenės sveikatai. Pakeitimais kuriama nuosekli ir efektyvi kvapų kontrolės sistema, užtikrinanti gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimą, pakeitimai pagerins kvapų valdymą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektų paketą, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai nenumatoma.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

1) VSPĮ projekto nuostatų įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės, jei ūkinės veiklos vykdytojas laikysis kvapų valdymo reikalavimų (neviršys nustatytų leistinų kvapo emisijų arba didžiausios leidžiamos kvapo koncentracijos ribinės vertės gyvenamosios aplinkos ore).

2) Aplinkos monitoringo įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimas turės poveikį ūkio subjektų verslo sąlygoms, nes kai kurios įmonės turės planuoti išlaidas aplinkos monitoringui dėl kvapų vykdyti, organizuoti kvapo emisijų tyrimus ir, esant reikalui, diegti papildomas reikalingas kvapų valdymo priemones. Siekiama, kad prisitaikymo našta verslui būtų kuo mažesnė, todėl ūkio subjektų aplinkos monitoringas dėl kvapų, kurio tvarką ir vykdymo kriterijus nustatys sveikatos apsaugos ministras, bus privalomas ūkio subjektams, kai jiems TIPK leidime arba taršos leidime nustatyta sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų (sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų TIPK leidime arba taršos leidime nustatoma, jeigu ūkio subjekto vykdoma ūkinė veikla atitinka sveikatos apsaugos ministro pagal ūkinės veiklos rūšių ir (ar) atskirų technologinių procesų, taršos šaltinių vietos galimą neigiamą poveikį aplinkai dėl kvapų nustatytus kriterijus arba atsižvelgiant į pagrįstus gyventojų skundus dėl ūkio subjekto vykdomos veiklos metu skleidžiamų kvapų). Numatoma, kad atsižvelgdamas į taršos kvapais šaltinių pobūdį, veikimo laiką, technologinio proceso, žaliavų ir naudojamų medžiagų, klimatinių sąlygų įtaką ir kitus aspektus ūkio subjektai galės savarankiškai nustatyti kvapų emisijų stebėsenos periodiškumą. Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo pinigine išraiška skaičiavimai atlikti (Aplinkos monitoringo įstatymo projektu numatomos sukelti prisitaikymo išlaidos – 68 406,35 Eur) laikant, kad per metus daugiausia 16 ūkio subjektų (t. y. apie 25 proc. per metus nuo Centro gaunamų 64 TIPK leidimų ir taršos leidimų paraiškų) ir maždaug 4 ūkio subjektams, dėl kurių veiklos skleidžiamų kvapų gauti pagrįsti skundai, bus nustatyta sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų (remiantis 2024 m. duomenimis apie Centrai pateiktas TIPK leidimų ir taršos leidimų paraiškas, kai buvo nustatytos kvapų valdymo sąlygos). Atkreiptinas dėmesys, kad prievolė pakeisti TIPK leidimą ar taršos leidimą, kai vadovaujantis Aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ ir 19² straipsnių nuostatomis, pasikeitus arba įsigaliojus naujiems visuomenės sveikatos priežiūrą reguliuojantiems teisės aktams, TIPK leidime ar taršos leidime turi būti nustatytos griežtesnės ar papildomos kvapų valdymo sąlygos arba kad turi būti taikomos kitos kvapų sumažinimo priemonės, nustatoma pavieniais atvejais. Kita skaičiavimuose taikyta prielaida – pusė nurodytų ūkio subjektų savarankiškai rengs aplinkos monitoringo dėl kvapų programas, o kiti programos parengimo paslaugas įsigis rinkoje, patirdami didesnes programos parengimo išlaidas. Laikoma, kad visi ūkio subjektai, kuriems nustatyta minėta sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų, vieną kartą atliks kvapų laboratorinius tyrimus. Skaičiuojant minėtą naštą įvertinti ir kvapų išsiskyrimo į aplinką sąlygų stebėsenos vykdymo, viešinimo kaštai. Skaičiavimai rodo, kad didžiausias išlaidas ūkio subjektai patirs pirmaisiais metais (didžiausia šių išlaidų dalis teks monitoringo programos įsigijimui rinkoje), o vėliau jos reikšmingai sumažės. Pabrėžtina, kad ūkio subjektai galės pasirinkti kaštų-naudos prasme efektyviausią stebėseną.

3) ANK projekto nuostatų įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės, jei ūkinės ar kitokios veiklos vykdytojas įgyvendins kvapų valdymo reikalavimus.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektų paketas įgyvendina Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2025 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 151 „Dėl Devynioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, prioriteto – Visuomenės sveikatos priežiūros ir saugos

gerinimas per sveikatos stiprinimą ir rizikos veiksnių prevenciją bendruomenėse – 3.3.10 papunktį „Apsaugoti gyvenamąją aplinką nuo kenksmingo kvapų poveikio ir peržiūrėti kvapų valdymo mechanizmą (kvapų stebėsenos ir laboratorinių tyrimų plėtros klausimus, visuomenės sveikatos saugos procedūras)“.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektų paketą, pakeisti arba pripažinti netekusiais galios kitų įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektų paketas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektų pakete apibrėžiama sąvoka suderinta Terminų banko įstatymo nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų paketas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymų projektus, reikės pakeisti, parengti ir priimti šiuos įgyvendinamuosius teisės aktus:

1) pakeisti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymą V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“;

2) priimti sveikatos apsaugos ministro įsakymą, kuriuo tvirtinama ūkio subjektų aplinkos monitoringo dėl kvapų programos turinio, jos rengimo, derinimo, vykdymo, kontrolės užtikrinimo ir informacijos teikimo tvarka bei kriterijai, kuriuos atitinkantiems ūkio subjektams TIPK leidime arba taršos leidime nustatoma sąlyga vykdyti aplinkos monitoringą dėl kvapų;

3) priimti sveikatos apsaugos ministro įsakymą, kuriuo tvirtinama laboratorinių tyrimų ir kvapo sklaidos modeliavimų sąnaudų nustatymo metodiką ir jų apmokėjimo tvarka;

4) pakeisti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. rugsėjo 18 d. įsakymą Nr. V-1058 „Dėl Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektų paketui įgyvendinti papildomų valstybės lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Vertinimų ir išvadų nėra.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„ūkio subjektų aplinkos monitoringas dėl kvapų“, „administracinių nusižengimų kodeksas“, „administracinė atsakomybė“, „administracinis nusižengimas“, „kvapų valdymas“, „taršos leidimas“, „taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimas“, „kvapų valdymo sąlygos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.